

Selvitys kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä vuonna 2023

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

Kunnan sisäinen valvonta on vuoden 2023 aikana järjestetty sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen ja valtuuston hyväksymien perusteiden mukaisesti.

Sisäinen valvonta on osa kunnan ja kuntakonsernin johtamisjärjestelmää sekä johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Sisäinen valvonta käsittää luottamushenkilöille kuuluvan seurannan, esimiesten suorittaman toiminnan tarkkailun ja sisäisen tarkastuksen. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kunnan ja kuntakonsernin toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on oikeaa, riittävää ja luotettavaa, toiminnassa noudatetaan lakeja, viranomaisohjeita, sääntöjä, toimielinten päätöksiä ja johdon ohjeita, omaisuus ja voimavarat turvataan.

Kunnanhallitus ohjaa ja valvoo kunnan ja sen toimintayksikköjen ja toimielinten toimintaa. Vastuuviranhaltijat järjestävät, hoitavat ja valvovat johtamansa yksikön sisäistä tarkkailua, ja toimittavat selonteot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja toteuttamisesta kunnanjohtajalle.

Tilivelvollisia ovat toimielinten jäsenet ja toimielinten vastuuviranhaltijat (kunnanjohtaja, rehtori, tekninen johtaja, kehityssihteeri ja vapaa-aikasihteeri).

Kunnanjohtaja, rehtori, tekninen johtaja, kehityssihteeri ja vapaa-aikasihteeri sekä toimipisteiden lähiesihenkilöt ovat seuranneet operatiivista toimintaa ja sen taloudellisuutta. Lisäksi toimintaa seuraa myös muu henkilökunta.

Henkilöstölle on järjestetty infotilaisuuksia ajankohtaisista asioista. Työsuojeluorganisaatio on antanut ohjeistusta ja koulutusta sekä käsittelee riski- ja vaaratilannearviointeja.

Kunnanhallitus toimii kunnan sisäilmatyöryhmänä. Kunnanhallitus päättää sisäilmaan liittyvät asiat ja pitää yllä tietoa tehdyistä toimista.

Yhteistyötoimikunta toimii henkilöstön ja työnantajan välisissä asioissa ja kokoontuu tarvittaessa. Yhteistyötoimikunta suorittaa omalta osaltaan toiminnan tarkastelua.

Kunnan toimielinten ja viranhaltijoiden tehtävät ja toimivalta on selkeästi määritelty hallintosäännössä, joka uudistetaan kuluvan vuoden aikana. Valvonnasta ja raportoinnista on määräykset hallintosäännössä, sisäisen valvonnan ohjeessa ja talousarvion täytäntöönpano-ohjeessa. Ohjeet tietojen ja tietojärjestelmien suojaamisesta on henkilöstön tietosuoja- ja tietoturvaoppaassa.

Omaisuuksien turvaamisesta ja sopimusten hallinnasta on määräykset hallintosäännössä ja sisäisen valvonnan ohjeessa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi

Kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilan arviointi perustuu vastuuviranhaltijoiden toimintavuoden aikana tekemiin ja antamiin arviointeihin ja raportointiin. Selvityksissä arvioidaan sisäistä toimintaympäristöä ja toimintarakenteita, tavoitteiden asettamista, riskien tunnistamista ja hallintaa, valvontatoimenpiteitä sekä tiedonkulkua ja informaation käytettävyyttä.

Riskienhallinnan tarkoituksena on suojautua merkittäviltä riskeiltä niin, että kunnan toiminta jatkuisi mahdollisista riski- ja häiriötilanteista huolimatta mahdollisimman normaalina. Työsuojelupäällikkö toteuttaa vuosittain yhdessä työsuojeluvaltuutettujen kanssa riskien arviointia ja vaarojen kartoitusta.

Koko kuntaa koskevan valmiussuunnitelma on hyväksytty kunnanhallituksessa 27.5.2019 ja 21.10.2019. Valmiussuunnitelma jakautuu kolmeen osaan:

- ✓ strateginen: ohjaa ja luo linjaukset yhteisille puitteille koko kuntakonsernin sisällä. Valmiussuunnitelma on osa kunnan riskien hallintaa.
- ✓ operatiivinen: toimenpideohjeet häiriötilanteen sattuessa ja häiriötilanteesta toipumiseksi,
- ✓ poikkeusolot: Valmius- ja puolustuslaissa säädettyjä tilanteita varten, joiden hallitseminen ei ole mahdollista viranomaisten säännönmukaisin toimivaltuuksin tai voimavaroin.

Kunnanjohtajalla ja rehtorilla on Virve-puhelin.

Kunnanhallitus on hyväksynyt kokouksessaan 25.2.2019 EU:n tietosuoja-asetuksessa (2016/679) säädetyt tietoturva- ja tieto-suojasuunnitelman, valvontasuunnitelman ja tietoturvasitoumuslomakkeen. Tietosuoja-asiantuntija ja tietosuojaryhmä ovat kartoittaneet tietosuojariskit, valvontatoimenpiteet on esitetty valvontasuunnitelmassa. Työntekijöille on järjestetty tietoturva- ja tietosuojakoulutusta. EU:n tietosuoja-asetuksen soveltaminen alkoi Suomessa 25. toukokuuta 2018. Kansallinen tietosuojalaki tuli voimaan 1.1.2019.

Pandemiaepidemia väistyi vuoden mittaan eikä kunnalle realisoitunut merkittäviä riskejä. Pandemia aiheutti jonkin verran sairauspoissaoloja.

Helmikuun 24. päivänä vuonna 2022 alkaneen Venäjän hyökkäyssodan Ukrainaan seurauksena Suomi päätti liittyä sotilasliitto NATO:n jäseneksi. Sodan seurauksena muun muassa kuluttajahinnat kääntyivät nousuun ja syksyn 2022 aikana muun muassa energiapula nähtiin mahdolliseksi riskiksi. Sen seurauksena kaikkea energian säästöä tehostettiin sekä kohotettiin valmiutta mahdollisten energian saatavuusongelmien varalta. Samoin kunnan ja kuntalaisten kannalta tärkeiden kohteiden valvontaa tehostettiin. Yleisen käsityksen mukaan Venäjä toteuttaa erilaisia hybridi- ja häirintäoperaatioita myös Suomea vastaan, minkä seurauksena maamme itäraja suljettiin loppuvuodesta. Tästä seuraa koko maakunnalle tulonmenetyksiä matkailutulon ja raaka-ainevirtojen ehtymisen vuoksi. Seuraukset tuntuvat myös Rääkkylässä. Hybridivaikuttamiseen kuuluu myös kolmansien maiden kansalaisten toimittaminen itärajan läpi Suomeen ilman laissa mainittuja virallisia maahantuloasiakirjoja. Näiltä osin kunta on saanut tarpeellista informaatiota.

Vuoden 2023 alusta toteutettiin koko valtakuntaa koskeva sote-uudistus, minkä seurauksena aiemmin kuntien velvollisuuksiin kuuluneet sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut siirrettiin uudelle itsehallinnon tasolle, eli hyvinvointialueille. Murrosvaihe on lähes kaikille kunnille vaikea, koska kuntien verotuloja leikattiin vuoden 2023 alusta 12,64 prosenttiyksikköä, valtionosuuksista leikattiin vuosien 2021 ja 2022 sote-kustannuksia vastaava osuus. Hyvinvointialueen henkilöstövajaus, riittämätön rahoitus sekä palveluverkko uudistus vaikuttaa palvelujen saatavuuteen ja saavutettavuuteen, joka kohdistuu eniten reuna-alueiden vähäväkisiin, ikärakenteeltaan vanhimpiin ja sairaimpiin ihmisiin, jolla on terveyserojen syventymisen lisäksi suuret aluetaloudelliset vaikutukset.

Kunnanhallitukselle ja –valtuustolle raportoidaan taloudellisesta tilanteesta. Toimialoilla on suoritettu sisäistä valvontaa ohjeiden mukaisesti mm. talousarvion määrärajojen ja tavoitteiden toteutumisen seurantana. Taloudellisista ja toiminnallisista tavoitteista on raportoitu toimialojen lautakunnalle neljännesvuosittain ja toimitettu ne edelleen kunnanhallitukselle tiedoksi.

Hyvinvointilautakunta

Rääkkylän kunnan hyvinvointilautakunnan alaisuuteen kuuluvat vastuualueet ovat ruokahuolto, perusopetus, varhaiskasvatus, kirjasto ja vapaa-aika.

Hyvinvointilautakunnan esittelijän antama sisäisen valvonnan raportti on liitteenä. Se käsitellään seuraavassa hyvinvointilautakunnan kokouksessa.

Elinvoimalautakunta

Elinvoimalautakunta käsitteli sisäisen valvonnan raportin kokouksessaan 29.2.2024 (liite)

Konserniyhtiöt

Konserniyhtiöiden riskienhallintaraportit tuodaan tiedoksi ja hyväksyttäväksi raporttien valmistuttua

Sisäinen toimintaympäristö ja toimintarakenteet

Kunnan toimintayksiköissä on toimittu hyvin yhteisten ohjeiden ja sääntöjen mukaan. Henkilöstö tuntee yhteiset taloutta, henkilöstöä, tietoturvaa ja viestintää koskevat ohjeistukset ja menettelytavat kohtalaisen hyvin. Sisäistä viestintää hoidetaan yhteisten palaverien, kehityskeskustelujen ja tapaamisten avulla. Henkilöriskiksi voidaan lukea mahdolliset rekrytointivaikeudet, kun kunta palkkaa uutta henkilöstöä.

Sääntöjen vastaiseen toimintaan puututaan johdonmukaisesti.

Tavoitteiden asettaminen

Kuntastrategiasta ja sen toteutumisesta tehdään parhaillaan välitarkastelua. Talouden sopeuttamiseksi on aloitettu työ, jossa täytäntöön pantavat päätökset on saatava aikaan vuonna 2024.

Riskien tunnistaminen ja hallinta

Riskienhallintaa arvioidaan sekä varsinaiseen toimintaan, investointeihin, rahoitukseen että vahinkoihin liittyvissä riskeissä. Riskit vaikuttavat toteutuessaan kunnan asemaan, talouteen, palvelukykyyn, työvoiman saatavuuteen ja yleiseen kilpailukykyyn asukkaista ja yrityksistä.

Tunnistettujen riskien merkitystä, esiintymistodennäköisyyttä ja vaikutuksia, arvioidaan ja olennaisista riskeistä raportoidaan johdolle hyvin. Riskeistä kirjallisesti raportointi johdolle tulisi kuitenkin saada paremmin osaksi yksiköiden toimintatapaa. Arviointilomakkeen käyttö tulee myös saada osaksi toimintatapaa.

Olennaisimpia toimintaan ja talouteen liittyviä riskejä ovat kunnan palvelukyvyn ja kestävän kuntatalouden varmistaminen kunnan muuttuvassa toimintaympäristössä. Valtion toimenpiteiden vuoksi, esimerkkinä edellä mainittu sote-uudistus, lähivuosina riskit saattavat entisestään lisääntyä.

Yllättäviin vahinkoihin on varauduttu vakuutuksilla.

Yllättäviä korjausinvestointeja voi aiheuttaa vanhahko runkovesiputkisto, jota on jouduttu jo aika ajoin korjaamaan. Tulevina tilikausina on varauduttava suurempiin investointimenoihin kuin viime vuosina on varauduttu.

Suurin taloudellinen riski on rakennuksissa, joissa on paljon korjausvelkaa. Sen lisäksi kuntakonsernilla on runsaasti rakennuksia, joiden käyttöaste on liian matala

Valvontatoimenpiteet

Ostolaskujen asiatarkastus ja hyväksymisoikeudet sekä näiden toimintojen varahenkilöjärjestelyt ovat ajan tasalla. Asiatarkastajan ja hyväksyjän roolit ja vastuut ovat selvillä. Maksullisen toiminnan laskutusprosessi on sujuva ja saatavia peritään viipymättä. Tavaroiden ja palveluiden hankintaprosessit on määritelty hallintosäännössä. Kunnalle on laadittu hankintaohjelma ja hankintaohje.

Kuntaan on valittu tietosuoja-asiantuntija ja asetettu erillinen tietosuojatyöryhmä. Tietosuoja-asiantuntija ja tietosuojatyöryhmä ovat kartoittaneet tietosuojariskit ja ovat tehneet suunnitelman niiden vähentämiseksi ja ohjeet mahdollisten tietosuojaloukkausten varalle.

Hallintokuntien sopimuksia hallitaan ja valvotaan hallinnonaloittain. Hallintopalveluissa hallitaan ja valvotaan yleishallintoon kuuluvia sopimuksia. Johto arvioi ja seuraa toiminnan tuloksellisuutta sekä seuraa määrärahojen käyttöä.

Toimielimet raportoivat kunnanhallitukselle neljännesvuosittain toiminnan ja taloutensa kehittymisestä. Kunnanhallitus toimittaa raportit kunnanvaltuustolle tiedoksi.

Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja vastaavat konsernitasolla hallinnon ja talouden sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä. Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja vastaavat konserniohjauksesta.

Kehittämistoimenpiteet

Tulevina tilikausina sisäisessä valvonnassa ja riskienhallinnassa erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, että talouden raportointi sekä riskien arviointi ja hallinta tulevat aiempaa kiinteämmäksi osaksi johtoryhmän mutta myös koko henkilöstön toimintaa.

Räikkylässä 4.3.2024

Esko Rautiainen
kunnanjohtaja